

Vantaan kaupungin lausunto Hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta sekä alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta ja niihin liittyviksi laeiksi

Lausunnossa on mukana Vantaan kaupungin esitysten asioiden lisäksi myös Suomen kuuden suurimman kaupungin (Espoo, Helsinki, Oulu, Tampere, Turku, Vantaa) yhdessä esiin nostamia huomiota.

Kaiken kaikkiaan lakiesitys vie hyvin eteenpäin aluekehittämisen kokonaisuutta ja sääntelyä. Rakenne on selkeä ja tarkoituksenmukainen. Useilla EU-ohjelmakausilla tavoitteena ollut hallinnon keventäminen edistyy sääntelyn avulla jossakin määrin, mutta tätä työtä tulisi viedä yhä pidemmälle esimerkiksi tukikelpoisuuden osalta.

Lakiesityksessä on myös hyvällä tavalla otettu huomioon lausuntokierroksella esiin nostettuja täsmennystarpeita muun muassa kestävän kaupunkikehittämisen osa-alueen organisointiin liittyen.

Lausunnon keskeisin huomio lakiesityksiin on, että kunnat ja kaupungit on nostettava aluekehittämispäätöksen toteuttajiksi ja toimijoiksi. Tämä tulee varmistaa aluekehittämislainsäädännön jatkovalmistelussa. Vaikka kaupungit ovat monessa tapauksessa edustettuina maakunnan liittojen kautta, ovat kaupunkien kehitykseen liittyvät kysymykset kuitenkin siinä määrin spesifejä, että suora edustus on tärkeää.

Kaupunkien kehittämisen kannalta keskeinen instrumentti on kestävän kaupunkikehittämisen instrumenttia toteuttavat ekosysteemisopimukset. Ekosysteemisopimukset eivät ole vain aluekehittämisen väline vaan keskeinen kansallisen kaupunkikehittämisen ja kansallisen innovaatiopolitiikan välinen. Tästä syystä ekosysteemisopimuksille on varmistettava riittävä rahoitus, ja niitä tulee voida rahoittaa myös muualta kuin kestävän kaupunkikehittämisen ohjelmasta. Lisäksi kestävän kaupunkikehittämisen toteuttaminen ja ohjaus edellyttää kaupunkien vahvempaa edustusta aluekehittämistä koskevissa toimielimissä.

Lakiesityksen perusteluosiossa on nostettu esiin pula osaavasta työvoimasta, joka on yksi keskeisin kasvun este kaupungeissa ja todettu, että rakennerahastot ovat tukeneet uudelleen koulutusta, maahanmuuttajien kotouttamista ja työperäistä maahanmuuttoa. Ohjelmaluonnoksessa ei ole riittävällä tavalla huomioitu esim. tarvetta aktiivisesti houkutella osaajia ulkomailta erityisesti työvoimapula-aloille. EU-maiden välisen työvoiman liikkuvuuden edistämisen lisäksi ohjelman tulisi mahdollistaa aktiivinen osaajien houkuttelu EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta.

Laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta

15 § Alueiden uudistumisen neuvottelukunta.

Alueiden uudistumisen neuvottelukunnan (AUNE) kokoonpano: on tärkeää, että alueiden uudistumisen neuvottelukunnassa ovat edustettuina suuret kaupungit, jotka ovat alueiden merkittävimpiä toimijoita ja kehittäjiä. Suuret kaupungit ovat toimineet kansallisen talouskasvun moottoreina jo useita vuosia.

16 § Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman seurantakomitea

Koska kestävä kaupunkikehittäminen on keskeinen osa alue- ja rakennepolitiikan ohjelmaa, tulisi kaupungit huomioida erikseen seurantakomitean kokoonpanossa.

27 § Alueiden kehittämisen keskustelut

Kaupungit ovat aluekehittämisen keskeisiä toimijoita. Suurilla kaupungeilla tulee olla aktiivinen rooli aluekehittämisen keskusteluissa.

29 § Euroopan unionin kumppanuussopimuksen ja alue- ja rakennepolitiikan ohjelman valmistelu ja toimeenpano

Valtakunnallisten teemojen johtoryhmissä tulisi huomioida kaupunkien edustus niiltä osin kuin kyseessä oleva tema koskee kaupunkeja. Kaupunkien rooli on keskeinen monien valtakunnallisten teemojen hoitamisessa sekä väestöpohjan että tehtäviensä kautta.

19 § Maakunnan yhteistyöryhmä

Kuvaus Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristön kokoonpanosta säädettäessä tulee ottaa huomioon mahdollisuus aluekohtaiseen tarkoituksenmukaisuusharkintaan. Asetus ei saa rajata esimerkiksi suurten kaupunkien edustusta.

30 § Kestävä kaupunkikehittäminen

Lakiesityksen tekstissä todetaan, että ”suunnitelman toteuttamiseksi voidaan myöntää rahoitusta myös kansallisista alueiden kehittämisen varoista, Euroopan sosiaalirahastosta tai oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta.”. Koska kestävää kaupunkikehittämistä toteuttavissa ekosysteemisopimuksissa on kyse lisäksi kaupunkipolitiikan ja kansallisen innovaatiopolitiikan toteuttamisesta, olisi laissa syytä huomioida myös muut rahoitusinstrumentit, kuin kansallinen ja EU:n aluekehittämisen rahoitus.

Laki alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta

Lain toimeenpanoa täsmentäviä asetuksia laatiessa esitämme yleisestä hankkeiden enimmäiskestoajasta luopumista. Muutoksen myötä muutoshakemusten tarve oletettavasti vähenisi. Tämä tukee yleistä tavoitetta hankehallinnon keventämisestä. Tämä lisäksi muutos mahdollistaa pitkäjänteisempien ja suurempien hankekokonaisuuksien rakentamisen.

Yritysten kehittämis- ja innovaatiotoiminnasta valtaosa keskittyy kaupunkeihin. Siksi pidämme tärkeänä, että yritysten osallistuminen hankkeisiin ja innovaatiotoimintaan on mahdollistettava hallinnollisesti helposti ja kevyesti. Näin pystyttäisiin vastaamaan myös muun muassa COVID-19 pandemian aiheuttamiin negatiivisiin vaikutuksiin yrityksissä.